

Kompetences publiskajās un akadēmiskajās bibliotēkās: bibliotekāru viedokļu salīdzinājums

Līdz ar jaunās digitālās ēras sākumu un dažādām izmaiņām tautsaimniecībā, arvien vairākām profesijām ir nepieciešamas jaunas zināšanas un prasmes, lai tās būtu konkurētspējīgas mainīgajā vidē. Diskusijas par bibliotekāriem nepieciešamajām kompetencēm norit pa dažādiem ceļiem, kuri mēdz nesaskarties. Tāpēc, protams, dažādi ir arī rezultāti un secinājumi par to, kādām kompetencēm ir jāpieņem bibliotekāram.

Pašu bibliotekāru viedokļi par nepieciešamajām bibliotekāra kompetencēm gan saskan, gan dalās atsevišķos aspektos. Kompetenču attīstības centrs veica bibliotekāriem nepieciešamo kompetenču (turpmāk – kompetences) salīdzināšanu Latvijas publiskajās un akadēmiskajās bibliotēkās, balstoties uz iepriekš KAC veikto aptaujām par bibliotekāru kompetencēm publiskajās un akadēmiskajās bibliotēkās¹²

Saņemtās atbildes no akadēmiskajām bibliotēkām: 17

Saņemtās atbildes no publiskajām bibliotēkām: 22

Akadēmisko un publisko bibliotēku pārstāvji varēja minēt neierobežotu skaitu kompetenču.

Šajā rakstā tiek salīdzinātas un analizētas bibliotekāru kompetences publiskajās bibliotēkās un akadēmiskajās bibliotēkās, lai noskaidrotu, kādas kompetences ir nepieciešamas bibliotekāriem, kuri strādā gan akadēmiskajās bibliotēkās, gan publiskajās bibliotēkās un kādas atšķirīgas kompetences nepieciešamas bibliotekāriem akadēmiskajās bibliotēkās un publiskajās bibliotēkās.

Tāpat šīs analīzes rezultāti palīdzēs Kompetenču attīstības centram plānot kursu tēmu piedāvājumu noteiktai mērķgrupai – akadēmisko bibliotēku bibliotekāriem un publisko bibliotēku bibliotekāriem.

Analizējot **kopīgās kompetences**, kuras nepieciešamas gan akadēmisko, gan publisko bibliotēku bibliotekāriem, tiek secināts, ka ir nepieciešamas (1) digitālās kompetences. To piemin lielākā daļa aptaujāto bibliotekāru. Gan publisko, gan akadēmisko bibliotēku pārstāvji precizēja, ka bibliotekāriem ir nepieciešams prast izmantot digitālos rīkus, sekot līdzi jaunākajām tehnoloģijām, prast pārvaldīt viedierīces, pārzināt inovācijas, prast veidot prezentācijas un infografikas ar dažādu programmu palīdzību un padziļināti zināt informācijas tehnoloģiju jomu.

Tāpat kopīga kompetence, kura nepieciešama gan akadēmisko, gan publisko bibliotēku bibliotekāriem, ir (2) komunikācijas un saskarsmes prasmes, respektīvi, prasme komunicēt ar dažādām mērķauditorijām, psiholoģijas zināšanas un sadarbības prasmes ar visām iesaistītajām pusēm.

Abu bibliotēkas veidu pārstāvji minēja (3) zināšanas par datubāzēm un digitālajiem datiem, kā arī prasmes efektīvi un daudzpusīgi meklēt informāciju šajos resursos.

Akadēmisko un publisko bibliotēku pārstāvji atzīmēja, ka bibliotekāriem ir nepieciešamas (4) svešvalodu zināšanas, jo īpaši angļu valodas zināšanas un (5) pētniecības prasmes. Tāpat atzīmēja, ka ir nepieciešamas zināšanas un prasmes (6) pasākumu un izstāžu organizēšanā un vadīšanā un, lai veiksmīgāk tos organizētu, nepieciešama ideju ģenerēšanas prasmes un radošā domāšana.

Gan akadēmisko, gan publisko bibliotēku bibliotekāri ir vienprātis par tādas kompetences nepieciešamību bibliotekāriem kā (7) kritiskā un analītiskā domāšana lēmumu pieņemšanas, problēmu risināšanas un risinājumu meklēšanas procesā.

Akadēmisko un publisko bibliotēku bibliotekāri atzīmēja, ka ir nepieciešamas (8) līderības prasmes, kā arī svarīgi ir izrādīt iniciatīvu un orientēties uz attīstību. Vēl minēja tādas kompetences kā (9) bibliotēkas popularizēšanas prasmes un zināšanas par bibliotēkas pakalpojumu mārketingu.

¹<https://www.biblioteka.lv/bibliotekara-profesionalas-un-visparejas-kompetences-publiskajas-bibliotekas/>

² <https://www.biblioteka.lv/bibliotekara-profesionalas-un-visparejas-kompetences-akademiskajas-bibliotekas/>

Analizējot **atšķirīgo** akadēmisko un publisko bibliotēku sniegtajās atbildēs, **akadēmisko bibliotēku pārstāvji** biežāk piemin, ka (1) attālināto mācību un pasākumu rīkošanas prasmes, kā arī mācīšanās prasmes ir nepieciešamas akadēmiskās bibliotēkas bibliotekāram. Lai veiksmīgāk spētu organizēt tiešsaistes pasākumus, ir nepieciešamas zināšanas par tādām videokonferenču platformām kā *ZOOM* un *MS Teams*.

Akadēmisko bibliotēku bibliotekāram ir nepieciešamas (2) sadarbības prasmes ar akadēmisko un administratīvo personālu. Tāpat ir nepieciešamas (3) mērķauditorijas vajadzību izpētes prasmes un (4) zināšanas par bibliotēku interešu aizstāvību.

Akadēmisko bibliotēku bibliotekāri uzsver, ka tāpat kā pētniecības prasmes ir nepieciešamas arī (5) zināšanas par OPEN ACCESS (atvērtā piekļuve) jēdzienu, (6) akadēmisko godīgumu un pētniecības ētiku un (7) zinātnisko pētniecību, zinātniskajiem projektiem un zinātnisko publicēšanos. Līdzās ar pētniecības prasmēm akadēmisko bibliotēku bibliotekāri piebilst, ka akadēmisko bibliotēku bibliotekāram ir jāzina, kā pētīt (8) krājumu un informācijas resursus.

Saistībā ar informācijas resursiem, akadēmisko bibliotēku bibliotekāri uzskata, ka bibliotekāram ir nepieciešams pārzināt (9) interneta resursu veidus, to tipoloģiju un atšķirības, kā arī (10) prast veidot kvalitatīvus virtuālos resursus.

Tiek minētas arī (11) zināšanas par e-grāmatu abonēšanu un lietošanu, tāpat ir nepieciešamas zināšanas, (12) kā attīstīt lietotāji orientētus, modernus un inovatīvus pakalpojumus bibliotēkā.

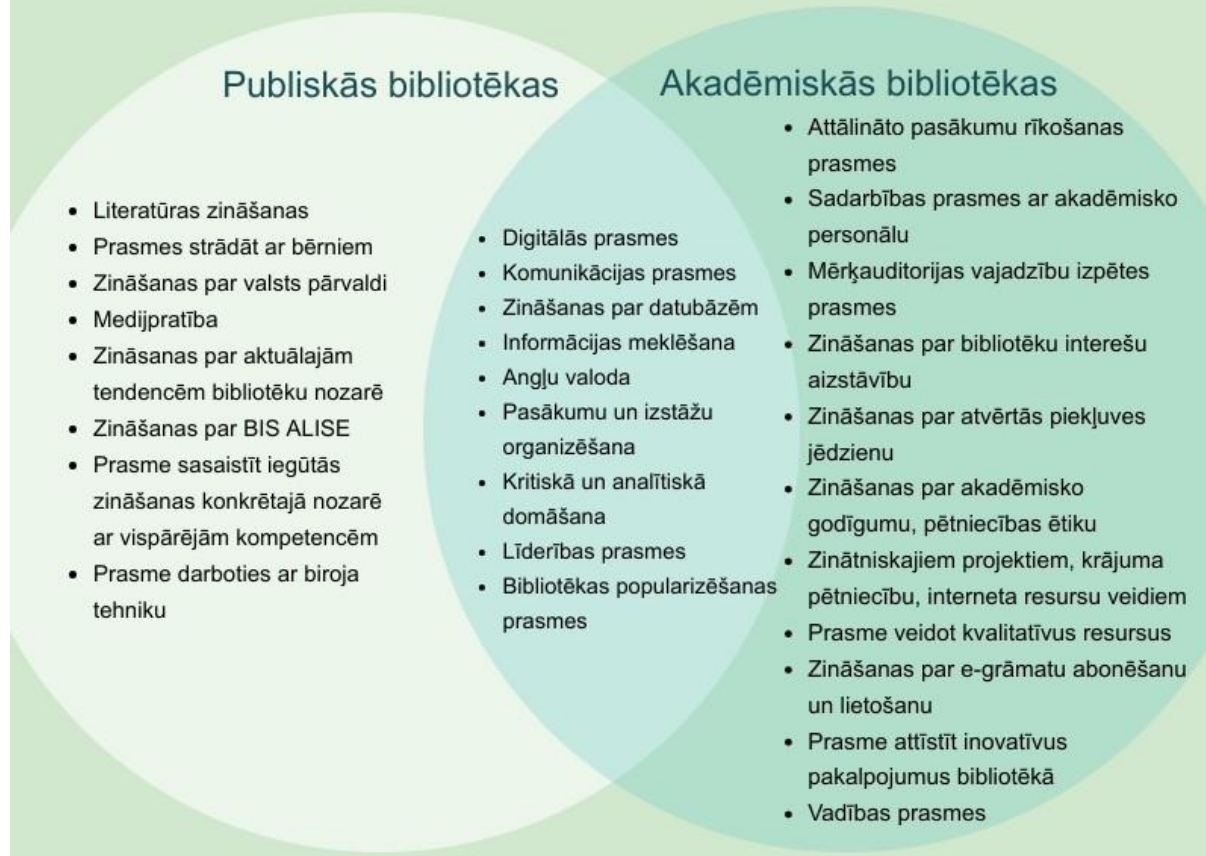
Akadēmisko bibliotēku pārstāvji uzskata, ka bibliotekāram ir nepieciešamas (13) vadības prasmes, it īpaši, (14) pārmaiņu vadības prasmes un (15) elastīgums darba procesu dažādībā.

Analizējot **publisko bibliotēku minētās kompetences**, biežāk minēts, ka bibliotekāram nepieciešamas (1) plašākas literatūras zināšanas (īpaši jauniem bibliotekāriem), kā arī (2) prasme strādāt ar bērniem.

Publisko bibliotēku bibliotekāri atzīmē, ka ir nepieciešamas (3) zināšanas par valsts pārvaldi un tādām platformām kā platforma latvija.lv, jo bieži vien publiskajā bibliotēkā vēršas klienti, kuriem ir nepieciešama tūrisma informācija, palīdzība biļešu rezervācijas procesā un EDS sistēmas lietošanā.

Publisko bibliotēku bibliotekāriem ir nepieciešamas zināšanas (4) medijpratībā un (5) par aktuālajām tendencēm bibliotēku nozarē, kā arī (6) profesionālas zināšanas par bibliotēkas informācijas sistēmu (BIS) ALISE. Viena no nepieciešamākām prasmēm publiskajā bibliotēkā strādājošiem bibliotekāriem ir (7) prasme sasaistīt iegūtās zināšanas konkrētajā nozarē ar vispārējām kompetencēm un, protams, (8) prasmes darboties ar biroja tehniku.

Akadēmisko un publisko bibliotēku kopīgās un atšķirīgās nepieciešamās kompetences

Sagatavoja:
Latvijas Nacionālās bibliotēkas
Kompetenču attīstības centra
Izglītības projektu vadītāja
Viktorija Aleksejeva